

Bij Nectar. Gemaakt door Karin Koens, Bonaventura College Leiden

1.
  - a. De wortelknolletjesbacteriën spelen een rol in de stikstofkringloop bij de omzetting van N_2 naar NH_3 .
  - b. De rhizobiumbacteriën leveren de plant NH_3 .
  - c. De plant 'geeft' suikers aan de bacteriën.
  - d. Dit is mutualistische symbiose; beide organismen hebben voordeel van de relatie. In ruil voor de suikers krijgt de plant NH_3 van de bacteriën.
  - e. De suikers gebruiken de bacteriën om ATP te maken uit $ADP + P$ (dissimilatie).
  - f. Deze ATP gebruiken ze voor assimilatieprocessen zoals het maken van eigen eiwitten én om N_2 om te zetten in hun 'ruilmiddel' NH_3 . Deze bacteriën zijn heterotroof.
2. NH_4^+ naar NO_2^- en NO_2^- naar NO_3^-
3. NH_3 naar N_2 , NO_3^- naar NH_4^+ en (N_2 naar NH_3)
4. Chemo-autotrofe organismen halen hun energie voor het (uiteindelijk) vormen van ATP uit de omzetting van de ene anorganische stof in een andere anorganische stof (zie BINAS-tabel 69D). Dit is precies wat de nitrificerende bacteriën in de stikstofkringloop doen.
- 5.

Bacterie	Startproduct	Eindproduct
Stikstofbindende bacteriën Knolletjesbacteriën	N_2 (gasvormig stikstof)	NH_3 (ammonia(k))
Rottingsbacteriën	N-bevattende organische stof	NH_3 (ammonia(k))
Anaerobe denitrificerende bacteriën	NO_3^- (nitraat)	N_2 (gasvormig stikstof)
Anaerobe deammonificerende bacteriën	NH_3 (ammonia(k))	N_2 (gasvormig stikstof)
Nitriet bacteriën	NH_4^+ (ammonium)	NO_2^- (nitriet)
Nitraatbacteriën	NO_2^- (nitriet)	NO_3^- (nitraat)
Anaerobe ammonificerende bacteriën	NO_3^- (nitraat)	NH_4^+ (ammonium)

6. Rottingsbacteriën zijn heterotroof, Zij maken ATP door de afbraak van organisch materiaal.

Verbinden met Contexten

7. N_2 wordt vastgelegd door stikstoffixerende bacteriën in de vorm van NH_3 . Plantaardig plankton neemt dat op en maakt er door assimilatie organische N-verbindingen van (zoals eiwitten). Vissen eten plankton en maken na vertering van de organische N-verbindingen tot aminozuren hun eigen eiwitten. Vogels eten de vissen en maken vervolgens ook weer hun eigen eiwitten van. Bij de afbraak van eiwitten kan ureum en urine zuur vrij komen dat uitgepoept wordt. Vogels gaan ook dood en bij de dissimilatie en ammonificatie door rottingsbacteriën komt NH_4^+ vrij, dat gebonden kan worden aan kalkzouten.
8. Onder aerobe omstandigheden wordt in de bodem NO_3^- gevormd uit NH_4^+ door nitrificerende bacteriën. Wanneer er geen O_2 is (zoals in een ondergelopen land) kunnen nitrificerende bacteriën niet werken. Dan worden de anaerobe ammonificerende bacteriën actief die NO_3^- afbreken en de anaerobe de-ammonificerende bacteriën die NH_3 afbreken tot N_2 . Denitrificerende bacteriën zetten bij O_2 tekort NO_3^- direct om in stikstofgas N_2
9. Elementen in het juiste antwoord: 1) anaerobe omstandigheden -dus er hoeft geen zuurstof toegevoegd te worden. Dus er hoeft geen motor te lopen om te beluchten – dus minder CO_2 uitstoot. 2) de anamox bacteriën doen in één stap waar je anders meerdere soorten bacteriën en stappen voor nodig zou hebben, dit is dus efficiënter.

Terugblikken op het geleerde

10. Antwoord C omdat een modelspoorbaan de treintjes laat rondrijden – net als stikstofatomen in de stikstofkringloop- ze verdwijnen niet. Bij een verkeersknooppunt komen er telkens nieuwe auto's bij en verdwijnen er anderen. Bij een bord spaghetti is er geen kringloop.
11. t/m 36 afhankelijk van leerling antwoorden.